

AD PERILLVSTREM

AC GENEROSVM, VTRIVSQVE ARMATÆ
& togatæ militiæ auratum Equitem sanctæq; sedis Apostolicæ
protonotarium, simul geminæ centuræ Licentiatum
dignissimum, Dominum Bartholomæum à
Saligniaco, Gabrielis Dele z.
carmen elegum.

Biturigum sublime decus, clarissima gentis,
Gemma Saligniacæ, & tempus in omne iubar.
Bartholomæ sagax, gemino splendescis honore,
Armorum atq; togæ miles, vtrunq; tenens.
Dum ferus hostiles Mauors ad bella phalanges,
Excitat, occurrens strenuus arma capis.
Dum Bellonæ furens clypeum protendit, & ensen,
In medias acies irruis impavidus.
Ast dum Palladias delectant ocia mentes,
Mnemofyne cerebrum vellicat ipsa tuum.
Impiger Hesperidum placido spaciaris in horto,
Atq; decem tomis psallit amæna chelys.
Quæ latuere prius tua commentaria pandunt,
Pandunt res miras, quæ latuere prius,
Quæq; peregrinus Iudæo noueris orbe,
Rhetoricis ornans floribus ipse notas.
Multa tibi totus debere fatebitur orbis,
Si tua perlegerit lumine scripta pio.
Nescio quæ meritis præconia digna rependam,
Munere pro tanto sit tibi laus & honor.

V A L E.

PIA ET SVCCIN- CTA RESPONSIO, AD PRÆ-

CIPVÆ ARGVMENTA M. CYRIACI
Spangenbergij,

De peccato originali.

A M. IOAN. MOSELLANO, E C-
CLESIAE, QVÆ EST IN GAYLNDORFF,
Ministro, conscripta Anno 81. Mense Au-
gusto.

Frustrà sacrilegi morsu petulante Sophistæ
Dilaniant, veri coelica verba Dei.
Nam qui de summo prospectat cardine coeli,
Consilia effectus non dat habere suos.
Sed quando scelerum vindex ardescet in iram,
Hæretici, tanquam fictilis olla, cadent.

M. I. M. F.

T V B I N G A E,
Apud Georgium Gruppenbachium.
M. D. LXXXII.

cum verò fastidio victi succubuerint : magnis singulibus è profundo omnia eructant : sic etiam aduersarius, licet arte sophistica & fucatis interpretationibus causam suam hactenus occularit, ne scilicet eius præstigia, quibus Ecclesiam Christi dementauit, à quibus uis possent animaduerti : hoc tamen scripto errorem suum rotundo ore profiteretur, quodq; Diabolicum est, in eo perseverare animum obfirmavit. Nec solum pios Ecclesiae ministros, qui hactenus erga incorruptam doctrinam animum propensum habuerunt, sed etiam reliquam turbam, ad superstitionem alioquin nimis credulam, in nassam suam pertrahere, ad defectionemq; sollicitare nititur. Tanta insuper hominis fatuitas est, ut non sit contentus sua vocatone: sed maiora viribus affectet, & falcem (quod dicitur) in alienam messem mittat, ut sibi nescio quam nominis celebritatem pareret, & sub hoc prætextu sensim & quasi per cuniculos in nostram viciniam irrepere possit. Ne ergo venenum hoc, ut solet Gangresna serpere, in nostram Ecclesiam sese diffundat, & ceu flumen elutione sua omnia obuia vastet, publico hoc scripto stellionem istum, qui ceu ignauus fucus nos à verbi Dei præsepibus arcere conatur, è finibus C. T. propullabimus, efficiemus, eliminabimus, & quod reliquum est, efficiemus, ne posthac nos voce lacestat. Non iniuria autem mirabitur C. T. cur ego potissimum, qui nec literarum, nec linguarum armis, nec usu vel exercitio, aut quacumq; mediocritate oratoria instructus sum, hoc saxum voluere aggrediar. Et profectò meo pede me metiens, adduci, ut hæc scriberem, nullo modo potuissem, nisi duæ non contemnendæ causæ essent, quæ me à suspicionem audaciæ & temeritatis, à qua cupio me esse & videri etiam alienissimum, vindicarent. Quarum una est, quod videlicet inter partes officij vnus cuiusq; docentis verbum Dei, Paulus commemorat, ut contradicentes conuincat, & ἐπιστομίζῃ. Cumq; Princeps Philosophorum iudicet, φιλοσόφος, ἀνδρὲς δ' ἐν περὶ σωτηρίας τῆς ἀληθείας καὶ τὰ οὐκ ἂν ἀναγκῆ, Ministros autem Ecclesiae non solum τὰ οὐκ ἂν, sed & fortunarum omnium, vitæ, famæq; discrimen ἐν περὶ ἀληθείας σωτηρίας, in primis adire conueniat, volui & ego, cum viderem rem non minimi momenti in hac quaestione verti, an ore veritatis, & piæ concordiae promouendæ studio, meam sententiam sine cuiusquam contumelia exponere. Altera causa est studiorum meorum priuata utilitas. Quemadmodum enim ignis vento agitatus flammam concipit, si verò non agitetur, aut insulfetur

fletur, per se extinguitur, aut alijs facile & sine villo negotio sopitur: Sic omnia etiam dona, artes & scientiæ exercitio quidem crescunt, & ferri instar splendent: intermissione vero refrigerant, languescunt, & quasi planè emoriuntur. Quò Ouid, respexisse videtur, cum canit,

*Vidi ego quassatas mota face crescere flammæ:
Et vidi nullo concorrente mori.*

Clementiæ autem Tuæ hæc qualescunq; laborum meorum primitias dedicare volui, non solum propter pietatem insignem, qua omnes curas & studia eò confert, ut puritatem doctrinæ retinere, & ad posteros transmittere queat: sed ob hanc etiam causam, ut vel tandem significationem aliquam gratæ mentis atq; obseruantia in C. T. æderem. Deus pater Domini nostri Iesu Christi C. T. Ecclesiae suæ & Reipublicæ quàm diutissimè incolumem seruet, Amen. Datæ in Gaylindorff, Anno vi supra.

C. T.

Obsequentissimus

M. Ioan. Mosellanus.

Responsio ad Argumenta Cyr.

SALVATOR NOSTER CHRISTVS OM-
nes qui ei nomen dederunt, grauissimè hortatur, vt
à Pseudoprophetis sibi caueant, dicens: Caueate vobis
à falsis Prophetis. Vocat autem omnes eos falsos
Prophetas, qui lupinam rapacitatem, id est, impietatem vitæ
& doctrinæ sub vestitu ouili tegunt. Quia autem difficile & gra-
ue est, lupinam rapacitatem sub vestitu ouili latentem videre,
non modò nos cohortatur, vt à falsis doctoribus nobis caueamus,
sed etiam indicat, quomodo agnoscere, & à veris discerni & possint
& debeant, videlicet ex fructibus eorum: admonitionem in super
valde vtilem & necessariam addit, ne pretextu nominis Chri-
sti nos à falsis Prophetis seduci patiamur, cum non omnes in
vitam ingressuros affirmet, qui dicunt Christo, Domine, Domi-
ne, &c. Si autem vnquam fuit tempus vllum in Ecclesia, cum
hec admonitio necessaria fuit, tum certè delira hac mundi se-
necta. FLACCIANI enim ouium gregem, quem Christus
sanguine suo redemit, infestantes, ouina pelle se tanta arte atq;
industria inuoluunt, vt vix nisi à peritioribus agnoscantur.
Huius rei testimonium nobis perhibet Scriptum SPAN-
GENBERGII recens editum, in cuius etiam Titulo,
nomè Lutheri plenis (quod aiunt) buccis, magnòq; biatu crepat.
Cum enim dogma suum nobis suspectum esse non ignoret, cau-
samq; morbidam sustineat, errori suo verba Lutheri, quæ tan-
quam in triumpho circumducit, autoritate prætoria nobis ob-
trudit, vt nimirum hac hedera suspensa, nouellum suum dogma
vendibilius facere possit. Quia autem causæ suæ diffidit, & ouina
pelle parum effici posse autumat, mox leoninam assumit, &
ceu Goliath hastam suam vibrans bellum nobis indicit: vtq; ex
vnguibus leonem frustra rugientem nobis agnoscere liceat, AC-
CIDENTARIOS nos vocat. Sed bene se res habet: li-
cet enim rudi plebecula terrorem inijciat, nullam tamen horro-
ris signi-

Spangenh. de peccato otiginal.

2

ris significationem dabimus: sed idem illi respondebimus, quod
herus apud Aesopum, suo Asino. Placet autem integram fabu-
lam recitare. Asinus venit in syluam, offendit exuias Leonis:
quibus indutus redit in pascua: greges armenta q; territat & fu-
gat. Venit qui perdiderat, queritat suum Asinum. Asinus uiso
hero occurrit. At herus prehensis, quæ extabant auriculis, alios
licet, inquit fallas, ego te Aselle mi probè noui. Sed ne calumni-
andi studio aliquid dicere, aut in re seria ludere videar, (diuina
gratia adiutus) cum aduersario in arenam descendam, & ad
singula, quæ ad causam aliquid facere videbuntur, respondebo.

Principiò ergò, ne aduersarius temerè aliquid asseuerare
videatur, magno supercilio, non secus ac Solon, aut Lycurgus,
generalem quandam Regulam præmittit, eaq; non obscure in-
nuit, quibus fundamentis suum dogma fulciatur, ijs nimirum
testimonijs, quæ non ex hereticorum lacunis, sed è sacra scriptu-
ra sint deprompta. Quicumq; (inquit) de articulo fidei vult cer-
tus esse, & contra omnium doctrinarum corruptelas consistere,
is dictum vnum aut alterum è sacra scriptura petat, ijsq; tan-
quam immota rupe innitatur, nec inde, se auelli patiatur. Nos
ergò in hoc articulo de Peccato Originali disputaturi, iuxta
hunc Canonem incedemus, &c.

Nemini, nisi pituita laboranti obscurum esse arbitror, quo
consilio hæc Regula præmittatur, nempe, vt hoc quasi iacto fun-
damento, omnia deinde pro oraculis nobis obrudat. Et in hoc
egregiè Medicos imitatur: hi enim aliquando austeriora medi-
camenta agris propinantes: ne fortè æger utilitatem præ auste-
ritate, refugiat, ora ac summitates poculi, quo remedium porri-
gunt, melle circumlinunt. Sicut autem in edificijs subuerso fun-
damento, reliqua etsi benè adhuc cohereant, paulatim tamen ad
ruinam inclinant, & corruunt: Idem etiam ijs euenire solet, qui
in Theologia falso nituntur principio, hoc enim sublato, omnia
deinde

Responsio ad Argumenta Cyr.

deinde sponte concidunt. Summo igitur studio in id nobis nunc incumbendum, ut hoc fundamentum, non male quidem positum, sed malum ædificium sustinens, euertamus. Respondemus ergo: sacram quidem scripturam rectissimam lineam & amussim esse, ad cuius perpendicularem rectitudinem omnia sint erigenda, nemo non ignorat: tum demum autem hæc Regula locum habet, si dicta scripturæ præsentis rei & materiæ conueniunt, nec in alienum sensum deorquentur. Non raro enim imperitis Theologis id accidere solet, quod Medicis, qui ex inscitia venenum pro remedio apprehendunt, ut & ipsi in doctrina pro veritate corruptelas apprehendant. Quod si simpliciter hæc Regula intelligatur, plurima (tanquam ex Equo Troiano) absurda inde descendunt: nam hoc concesso, sine discrimine omnes doctrinarum corruptelas nos amplecti necesse foret, cum nihil tam enormiter & notorie superstitiosum sit, cuius hostes Ecclesiæ, non ex scriptura patrociniū suscipere & profiteri ausint. An non generis humani hostis Sathan, Christo præcipitium de pinna templi, audaci præsumptione suggerens, hoc principio usus est, inquit: Scriptum est Angelis suis mandauit de te, &c. An non Romanus Pontifex, omnem aquam ad suum molendinum deriuat, ut Pontificijs quilibet & furfuribus tritici loco, pro aquis limpidissimis, ex viuis fontibus emanantibus, palustribus perinde ut sues imundos nos pasceret & potaret? An non Iesuitæ, nouitia Romani Pontificis creatura, & in perniciem Ecclesiarum, quæ puram Euangelij doctrinam amplectuntur, nuper admodum ab ipso Diabolo canonisata, omnem suam Idolomaniam huic fundamento superstruere conantur, cum scripturæ autoritatem auribus nostris subinde ingerunt? An non etiam spermologi simplicioribus imponere, & Quid pro Quo vendere volentes, Medicinam voce Stentoria commendant, & Galeni discipulos se esse profitentur, quiq; omnem suam scientiam ex Medicinæ fontibus hauserint

Spangenh. de peccato original.

rint. Tantum autem abest, ut ventosas eorum nugas amplectamur, ut sæpe etiam virgis casos in malam crucem abigamus. Si autem aduersarij sententiam suam nulla circuitione & dissimulatione, eo quo decet candore, ex scripturæ testimonijs, & non hinc inde conquisitis vocabulis, male intellectis, probauerint, habebunt nos omnia, & sine contradictione eis applaudemus: Sin verò factum huic protestationi fuerit contrarium, nulla omnino verecundia erimus eis obstricti.

Hoc nunc è medio sublato fundamento, malæ causæ subiecto, reliquam monstrosi huius dogmatis structuram deiciemus. Accidit autem etiam hoc loco aduersarijs, quod militibus, quos cum subita bella conturbant, & omnia trepidationis plena sunt, de vita sæpe desperantes, seipsos iugulant. Non dissimilis ratio est in Flaccianis, quibus cum non pateat via ad elabendum, nec habeant, quod se proripiant, sibi ipsis sunt exitio. Ajax tanta insania correptus fuisse dicitur, ut cum apprehenderet arietem, ac vinciret & flagellaret, putaret se Ulysssem vincire & flagellare. Maior certe insania est Flaccianorum, qui cum nobis insultare sibi videntur, suo ipsorum iugulo cultrum supponunt. Probare enim volentes Peccatum esse substantiam, seu quod ipsis idem est, totum hominem: definiunt id ab Etymologia nominis, dicentes: Peccatum est, ἀνομία, & per ἀντισέπον. Ανομία est peccatum. Sicut nunc exercitati milites, clypeis excepta hostium tela, in hos iterum vibrare solent, sic & nos hoc telum in aduersarium retorquebimus hoc modo. Peccatum est ἀνομία. ἀνομία est Accidens. Ergo etiam Peccatum est Accidens, & per consequens nihil per se subsistens, seu, ut loquitur Epiphanius contra Basilidem, ἀνυπόστατον. Quis quæso hanc victoriam ab ipsis aduersarijs (qui desperatis iam rebus ultra pacem petunt) oblata è manibus nostris eripiet? An non egregiam laudem, amplaq; spolia referimus? Ex quibus saltem hoc νεπέδιον gratissimum nobis esse debet, quod publicum testimoniū nobis ferunt, Peccatū esse Ac-

B ciciens

5
 cidens. Quod licet in re aliena leue esset, in sua tamen, quia cōtra ipsos est, grauissimum esse debet, neq. existiment, per hoc à nobis Peccatū extenuari, quod non ignoramus ex Genesi Lutheri, de quo post. Sinamus autem ipsos sua insania aliquandiu frui: cum enim in tantas angustias copie ipsorū sint reducti, ut nesciāt quō se vertant, rimulam quandam ad elabendū illis aperiemus. Natura (inquiunt) hominis est Peccatū. Natura hominis est substantia. Ergo etiam Peccatū est substantia. Sed ne Maioris termini probatio, protestationi superiori sit contraria, prolixè quidem scriptura testimonijs eū probāt, sed in alienū sensum nimium detortis, ut sic per omnia ingenij hereticorū nobis representet, qui (ut Irenaeus inquit) solent ὁμοίᾳ μὲν λαλᾶν, ἀνόμια δὲ φρονεῖν. Sed ne maiori verborū apparatū, quā rei veritate eos refutare videar, neue ὑπερὶ τὰ ἐόντα μὲν ἔχει hac disputatio sese efferat, breuiter ad hoc argumentum respondebo.

In hoc igitur Syllogismo quatuor sunt termini. In Maiore, Natura rectè Peccatum dicitur, verū non simpliciter: sed per Metonymiā, quatenus scilicet Peccato est corrupta, & propter reatū. In Minore autē simpliciter sic dicitur, quia quiddā est per se subsistens, & nullo alio indiget. Ita dicimus, canis naturam esse capere lepores, quod non de substantia, sed Qualitate intelligitur: alioquin enim hac natura vsu & exercitio nō posset tolli aut mutari, quod tamē Lycurgū Spartanorū Ducē fecisse Plut. refert.

Nunc autē quia semel à regia via deflexerūt aduersarij, nullus aberrandi nec finis, nec modus erit deinceps: sed sicut Equi infrenes recti itineris lineam dereliquentes, rectore contempto, rapido cursu ad Inferni præcipitia delabētur. Sic enim argumētantur. Caro hominis est peccatum. Caro est substantia. Ergo Peccatum est substantia. Quis quaso nō videt Maiorē propositionem nō de substantia, sed de inhaerente peccato figuratè loqui, videlicet carnalibus cupiditatib. Quemadmodū etiā homo (verbi gratia) Philosophus, nō vtiq. nisi secundū Animā dicitur, nec ideo tamen
 absur-

absurdè, sed congruentissima locutione dicimus Philosophum casum, mortuum, sepultum, cum totum secundum carnem accidat, non secundum illud, quod est Philosophus. Ne autem dicant nos omnia dicta ad nostras lances accommodare: vel ceu alutam extendere, Augustinum audiant. In Epistola enim 146. locum Pauli (1 Cor. 15. Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt) explicans ait: Carnis, & sanguinis nomine, opera Carnis & sanguinis intelligimus. Similiter Epistola 680 ait: Nōmine Carnis & sanguinis corruptionem mortalitatis intelligi uoluit Paulus. Si Flaccianus is locus Pauli enarrandus esset, de salute sua omnibus hominibus desperandum esset, & quod amota mentis non obscurus est index è regno Dei seipso eliminarent. Tā enim argumento uterentur, dicentes: Caro & sanguis regnū Dei non possidebunt. Homines sunt Caro & sanguis. Ergo regnum Dei non possidebunt. O uos admissi risum teneatis amici.

Eiusdē farinae & hoc est, quod dicūt: Totus homo corruptus dicitur in scriptura. Homo totus constat corpore & anima. Ergo corpus & anima hominis sunt corrupta. Sed ad hoc etiā, ut ad reliqua, per distinctionē respondemus. Nam cum totū hominē corruptum dicimus, non substantia abolitionem: sed vitium in homine intelligimus. Ut cum lepra aliquē infectū dicimus, omnia quidem vitia sunt, sed nihilominus tamē substantia hominis manet integra. Si quis autem de πανολεσθῆναι totius substantia intelligere velit, totū hominem in nihilum redigere, aut Chimarā, vel aliud quoddam monstrum ex Africa allatū, fingere necesse erit. Corruptio enim physicè loquendo, alterius generatio dicitur, ut cum ex Tauris putrefactis (iuxta Plut.) nascūtur Apes: ex Equis (ut Virg. in Georgicis scribit) crabrones, ex Asinis scarabei, ex hominibus serpentes, vnde dicitur:

Nascitur ex hominis defuncti corpore Serpens.

Item. Post hominem Vermis, post Vermem fœtor & horror.

Sic non hominem vertitur omnis homo.

Avis, quam (iuxta Ouid.) Assyrij Phœnica vocant, in cinerem redacta, physice perijsse dicitur, & hæc corruptio fit alterius generatio. Si quis autem corruptionem de omnimoda substantiæ abolitione intelligere velit, non Solem (ut in Prouerbio dicitur) sed hominem è medio tollet. Quod non tantum directe & aduersa fronte cum sacra scriptura pugnat, sed dictu etiam horrendum. Legimus in Euangelio Ioan. Nicodemum grauitè à Christo fuisse reprehensum, quòd modum generationis ignorauit, sed ad consuetas nascendi rationes accommodauit, & corporum quandam, totiusq. substantiæ μεταμορφωσιν finxit. Quanto magis Flacciani sunt reprehendendi, qui crassiss cogitationibus nimium indulgentes, & toties à pijs doctoribus admoniti, modum corruptionis nondum intelligunt? Si iuxta ipsorum opinionem totius substantiæ interitus factus esset, generatio certè nō tantū Aqua & Spiritu, sed totius substantiæ abolitione fieret.

Nunc forsàn (ut ex manibus nostris, quibus se constriatos sentiunt, elabantur) obijcient: Πρωτοπλάστος quidem substantiam, quam in prima creatione acceperunt, integram conseruasse, posteris autem (qui ex semine corrupto nati sunt) totius substantiæ iacturam fecisse. Sed nec hoc concedimus. Tales enim genuerunt, quales ipsi erant. Sicut scribitur: Genuit Adam filium ad imaginem, & similitudinem SVAM. Item: Quod ex Carne nascitur, Caro est. Nec (ut canit Horatius) generant feroces Aquile columbam. De re tam notoria, & in Scholis toties sibilis explosa, plura dicere non operæ precium esse arbitror, singula etiam per se qui sine fastidio nemo posset.

Excusso nunc telo, quod ceruicibus nostris imminebat, ad conuicia se conuertunt, vipereisq. moribus nos impetunt, dicentes, Accidentarios nos esse, & peccatum extenuare. Licet vituperari ab illaudatis, malis & improbis, in laude potius ponendum sit, ideoq. virulenta hæc verba surda aure, sicut generosus equus latratus canum negligit, libenter præterijsem, ne tamen male-

maledicam suam linguam frustra in nos vibrauerint, secundum legem talionis ἀντιδωσόντες recipiant, & sciant se hoc ipso suam inscitiam suo iudicio prodere, quòd nimirum non sint Dialectici, nec Physici, nec Theologi, & nisi me omnia fallant, ἀμωσοί sunt καὶ ἀγνοήτες. Quòd enim non sint Dialectici, indè manifestum est, quia in quo Prædicamento Peccatum sit collocandum, ignorat, & vix (quod dici solet) iuguinis & capitis quæ sint discrimina norunt. Deinde, non sunt Physici, quia modum corruptionis non intelligunt, quidq. sit Corruptio, non considerant. Et (quod dolendum) mali sunt Theologi, quia dicta scripturæ simpliciter iuxta τὸ ὅν ἔστιν accipiunt, nec ubi figurata sumenda sit interpretatio obseruant. Sed quorsum hæc? præstat nunc motos componere fluctus, ut vel sic indomitum eorum furorem comprimamus: & concitatos iracundiæ fluctus in quietem redigamus. Nam maledicos & feros repugnando magis exasperamus, cedendo, mitigamus faciliè, & eorum mollimus insaniam, inquit Chrysostomus. Ne quis autem in aliquam vesaniam nos prorupisse opinetur, Peccatum adeò non extenuamus, ut lachrymis profusis, cum Isaia quotidie exclamemus, à vertice capitis usq. ad plantam pedis, nihil sanum in toto nostro corpore esse, nosq. propter hoc solum, pœnam æternæ damnationis (quo supplicio nihil horribilius) incurrisse. Neq. etiam tale Accidens esse dicimus, quod possit adesse vel abesse, sed tam pertinaciter nobis inherere cum Luthero asserimus, ut in hac vita nunquam à nobis elui queat. Ideò verò Accidens dicimus, quia quiddam est aduenticiū, & post omnium rerum creationem accessit, vel (ut Paulus ait) subintravit, nec pars est substantiæ, sed suum esse habet in subiecto, sine quo consistere nequit. Similitudinibus forsàn res illustrior erit. Cum dicimus, Febrem esse intemperiem calidam, per vniuersum corpus diffusam, an non duorum mentionem facimus Corporis, quod est in Prædicamento Substantiæ, & Febris, quod est in Prædicamento Qualitatis? Sic Lepram Ac-

Responsio ad Argumenta Cyr.

accidens esse dicimus, quia non est pars substantialis in homine, sed haeret in certo subiecto, quod est homo. Sic Caecitatem in oculo Accidens esse dicimus, & non substantiam, ut discernamus oculum per se, qui est in substantia, à Caecitate, quae est priuatio in oculo. Quemadmodum igitur Febris, Lepra & Caecitas totius corporis sunt venenum, vel bonae valetudinis corruptio, non autem ipsa substantia, sed morbus corporis & qualitas. Ita Peccatum Accidens dicitur, non ipsa substantia hominis, sed morbus corporis, qui totum hominem peruasit.

Ergo autem haec (quae hactenus diximus) luce meridiana manifestiora sint, ne tamen noui alicuius dogmatis assertores esse videamur, aut Andabatarum more pugnare, testimonijs in super è sacrarum literarum promptuario petitis, sententiam nostram roborabimus. Nec (iuxta Aug.) afferemus stateras dolosas: sed diuinam stateram de scripturis sanctis, tanquam de thesauris Dominicis. Nisi enim hoc fecerimus, conducticius ille portento huius erroris patronus, denuò hastam suam leuans, carnes nostras volatilibus caeli se daturum minabitur.

Iob ergo cap. 50. suo suffragio sententiā nostrā comprobatur, dicens: Manus tua Domine fecerunt me, & plasmaverunt me totum in circuitu. Memento quāso, quod sicut lutum feceris me, nonne sicut lac, mulisti me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle & carnibus vestisti me, ossibus me & nervis compegisti. Quia ergo solus Deus creator est substantiarum, (quod Aug. etiam alibi probat) Peccatum non erit substantia, alioquin Peccati author constitueretur, aut Diabolo creatio tribueretur, quorum utrumque sacris literis nō modò refragatur, sed etiam blasphemia non caret. Ps. 110. Scitote, quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos, & non ipsi nos. Item: Non Deus volens iniquitatem tuas. Peccatum autem est Iniquitas. Ergo Deus hoc non vult. Qua fronte igitur Flacciani Deum authorem eius constituunt? Deinde, ipse Paulus (electū illud Dei organum) inter hominem corruptum

Spangenberg. de peccato original.

10

corruptum eiusque corruptionem distinguit. Rom. 7. Non ego operor illud, sed quod IN ME habitat, Peccatum. Video aliam legem IN membris meis, &c. Rom. 6. Non dominetur Peccatum IN mortali vestro corpore, ad obediendum concupiscentijs eius. Unde sic argumentari nobis licet. Quod non per se subsistit, sed suum ESSE habet in alio, non est substantia. Peccatum non est aliquid per se subsistens, sed (iuxta Paulum) suum ESSE habet in alio. Ergo non est substantia, sed Accidens.

Quod Augustini auctoritatem ceu molem quandam nobis obijciunt, eaque ut meretrix stibio se ornant, is fucus nunc quoque nobis detergendus est. Augustinus ergo sententiam istorum suo calculo in tantum nō approbat, ut nobis etiam contra nouatores istos arma ministret. Quemadmodum enim Scorpionū carnes oleo coctae, percussionibus scorpionū medentur: & theriaca de serpentis carne confecta moribus serpentinis occurrunt: & portiones veneno infectas, in potu sumptae expellit. Sic Augustini auctoritas (quae ceu aculeo nobis insulant) contra venenum istorum, tanquā praesentissimū remediū nos maxime munire solet. Verū ne mihi apud eos, qui eius scripta non legerunt, suspicio calumniae suboriatur, nonnulla breuiter attingam.

Contra Manichaum Secundum, cap. 12. sic scribit: Certè omnis inter nos discretio est, quod vos (Manichaei) substantiam quandam malam esse dicitis, nos (orthodoxi) verò non substantiam quandam, sed inclinationem, ab eo, quod magis est, ad id, quod minus est, malum esse dicimus: Lib. 2. Confessionum cap. 12. Malum illud, quod querebam, unde esset, non est substantia. Quia si substantia esset, bonum esset. De natura & Gratia, cap. 20. Peccata, à quibus dicit Euangelium saluum faciendum populum Christi, substantiae non sunt.

Audiamus etiam Lutherum, cuius scriptis monstrosum suum dogma fouendū subijciunt non secus ac cuculus, qui corruptum

11 Responsio ad Argumenta Cyr. Spang.
 eæ sua oua excludenda furtim supponit. Is autem nostra senten-
 tiæ sua subscriptione maximum robur addit: cap. 1. Gen. Pecca-
 tum feditatem appellat. Feditatem (inquit) annexam corpori-
 bus & animis sentiamus Peccati esse pœnam. Cap. 4. Peccatum
 Accidens esse asserit, cum inquit: Tamen spirituales homines
 distinguere debent, inter Peccatum Originale & creaturam. Ac
 mansit in natura corrupta, generatio: sed ACCESSIT il-
 lud Diaboli venenum, pruritus carnis, & fæda libido. Item: Qui
 isto veneno Peccati Originalis, à plâta pedis, vsq. ad verticē in se
 Elisumus, siquidem in natura integra hæc ACCIDERE.
 Possent quidem plura huius rei in medium produci suffragia,
 sed quia molestus est & medicus furenti phrenetico, nec (vt in re-
 bus ciuilibus) numerandæ, sed ponderandæ sunt sententiæ, digi-
 tum saltem intendisse sufficiat. Quod si atrocius, quàm in tali
 disputatione conueniebat, in aliquem inuectus sum, aut præter
 mansuetudinem & modestiam Theologo dignam tumultuosius
 aliquid dixi: non mihi hoc imputet, sed occasione, quæ non tam
 obtulit, quàm efflagitauit. Proximum nunc est, vt Flacciani
 reprobæ mentis pœnas expectent. Quas quidem optarim, vt ef-
 fugere possent, sed obstinata obfirmataq. veritati aduersandi li-
 bido ita constrictos tenet miseros homines, vt saniora consilia, re-
 sipiscentiæ suadentiæ, nec velint, nec possint admittere. Suo igi-
 tur exitio, in quod præcipites ruunt, relinquendos censeo. DE.
 VS Opt. Max. Ecclesiam suam, inter hæreticorum
 rabiem constitutam clementer per IESVM
 CHRISTVM Filium suum.
 protegat, AMEN.
 FINIS.

Disputatio De viribus humanis.

AVTHORE ET PRÆSIDE,

REVERENDO

VIRO, D. THEODORICO SNE

PFIO, DOCTORE ET PROFESSORE THEOLOGO, IN

Academia Tubingensi, Præceptore suo reuerenter colendo,

4. Maij. in Aula noua, hora sexta matutina, exer-
 cendi ingenij causa, iuuante DEO, re-
 spondere conabitur,

M. IOSEPHVS CÖLLINVS
 Flachtensis.

TUBINGÆ
 Apud Georgium Gruppenbachium.
 Anno 1582.